

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Evy Pechové a soudkyň Mgr. Michaely Bejčkové a Mgr. Aleny Krýlové v právní věci žalobce O. E. proti žalovanému Ministerstvu obrany, se sídlem Tychonova 1, 160 01 Praha 6 – Dejvice, proti rozhodnutí ministra obrany ze dne 25. listopadu 2009, č. j. 2062/2009-1140,

t a k t o :

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**
- III. Žalobci se vrací zaplacený soudní poplatek ve výši 2000 Kč ve lhůtě třiceti dnů od právní moci rozsudku.**
- IV. Žalobce se vyzývá, aby ve lhůtě jednoho týdne od doručení rozsudku sdělil soudu číslo bankovního účtu nebo aby požádal o vrácení soudního poplatku poštovní poukázkou.**

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 2. října 2009 zamítl žalovaný žalobcovu žádost o jednorázovou peněžní náhradu ve výši 100 000 Kč podle nařízení vlády č. 122/2009 Sb., o odškodnění studentů vysokých škol, kterým bylo v období komunistického režimu z politických důvodů znemožněno dokončit studium na vysoké škole. Žalobce byl totiž dnem 21. ledna 1949 vyloučen ze studia na Letecké vojenské akademii Hradec Králové (dále též „LVA“), která však nebyla vysokou školou, ale tzv. vyšší vojenskou školou. Vysokými vojenskými školami byly v té době pouze Vysoká škola vojenská a Vojenská inženýrská akademie.

Žalobcův rozklad proti tomuto rozhodnutí zamítl ministr obrany dne 25. listopadu 2009 a původní rozhodnutí potvrdil. Zdůraznil, že žádost je třeba posuzovat s využitím dochovaných historických faktů. Tehdejší Ministerstvo národní obrany bylo oprávněno

zřizovat soustavu vojenských škol, které připravovaly vojenské odborníky pro jednotlivé druhy vojska; rozhodnutím č. 250 uveřejněným ve Věcném věstníku Ministerstva národní obrany č. 26, vydaném dne 15. září 1945, byla zřízena LVA se sídlem v Hradci Králové. Jejím úkolem bylo vychovávat důstojníky letectva z povolání; absolventi byli jmenováni do důstojnické hodnosti a zařazováni k vojskům podle dosaženého prospěchu, celkové způsobilosti a potřeby. Rozsah a charakter přípravy vyžadoval stanovit pro přijetí ke studiu náročnější kritéria, než která byla stanovena pro jiné civilní školy; to však ještě z této školy nečiní školu vysokou. I podle čl. 1 bodu 1 vládního nařízení č. 96/1949 Sb. byla LVA nikoli vysokou školou, ale vojenským učilištěm. Žalovaný využil pro žalobcovu morální a politickou rehabilitaci všech možností, které mu dává zákon. Žalobci bylo přiznáno absolvování LVA a byl jmenován do hodnosti poručíka (vzápětí byl mimořádně povýšen do hodnosti plukovníka). Shodný postup vůči absolventům LVA lze doložit např. osobním věstníkem Ministerstva národní obrany č. 43 ze dne 1. června 1949, kterým po úspěšném studiu byli absolventi jmenováni poručíky letectva a nebyl jim přiznán akademický titul inženýr.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobce namítl, že žalovaný při rozhodování nebral zřetel na politickou skutečnost v inkriminované době. Podmínkou přijetí na LVA byla maturita, tak jako pro přijetí na ostatní vysoké školy. LVA měla mít původně sídlo v Anglii; působilo na ní mnoho bývalých příslušníků RAF, a proto byla škola po únorovém puči v roce 1948 jako jedna z prvních postižena personálními změnami. Žalobce je přesvědčen, že LVA byla záměrně vyřazena z vysokých škol, aby byl výrazně omezen její vliv (její prozápadní zaměření). K 1. říjnu 1950 bylo vysoké vojenské učení reorganizováno na Vysoké vojenské učiliště a byla nově vytvořena Vysoká letecká akademie. Z toho plyne, že na základě politické perzekuce nebyla LVA po dobu dvou let uznána za vysokou školu; v rámci rehabilitace jejich vyloučených studentů by měl být Letecké vojenské akademii přiznán status vysoké školy již od 1. října 1948. Žalobce též poukázal na své srovnání LVA s tehdejší právnickou fakultou, ze kterého vyplývá, že parametry obou škol jsou shodné. Žalobce proto navrhl, aby soud zrušil napadené rozhodnutí a vrátil věc žalované k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření k žalobě setrval na závěrech vyslovených v napadeném rozhodnutí a navrhl zamítnutí žaloby.

Žalobce v replice podotkl, že předmětem žaloby je právě to, proč nebyla LVA akreditována jako vysoká škola. Po druhé světové válce byla zřízena Vojenská inženýrská akademie, Vysoká týlová akademie, Vysoká škola intendantní a LVA (všechny s tříletým studiem). Všechny byly akreditovány jako vysoké školy od 1. října 1948, mimo LVA, která se akreditace dočkala až 1. října 1950, kdy již byl veškerý personál „prokádrován“ a nebylo nebezpečí, že LVA bude propagovat západní ideologii.

Při jednání konaném dne 18. dubna 2014 strany setrvaly na svých postojích. Žalobce zdůraznil, že ostatní vojenské akademie se již záhy po skončení války staly vysokými školami, pouze LVA ne, a to z politických důvodů; také poukázal na náročnost studia na LVA. Uvedl, že při rehabilitaci v roce 1992 se uvažovalo i o tom, že by vyloučeným studentům byl přiznán titul inženýra, ale nakonec byli někdejší studenti místo toho mimořádně povýšeni do hodnosti plukovníka.

Žaloba není důvodná.

Podle § 1 nařízení vlády č. 122/2009 Sb., o odškodnění studentů vysokých škol, kterým bylo v období komunistického režimu z politických důvodů znemožněno dokončit studium na vysoké škole, má osoba, která byla v období od 25. února 1948 do 31. prosince 1956 vyloučena ze řádného studia na vysoké škole a rozhodnutí o jejím vyloučení bylo zrušeno zákonem o mimosoudních rehabilitacích (dále jen „rehabilitovaný student“), nárok na

jednorázovou peněžní náhradu ve výši 100 000 Kč (dále jen „jednorázová náhrada“), pokud je státním občanem České republiky a příslušná vysoká škola měla sídlo na území, které je součástí území České republiky.

Soud nemá žádné pochyby o tom, že LVA v roce 1949 (kdy z ní byl žalobce vyloučen) vysokou školou nebyla. Dokládají to archivní písemnosti založené ve správním spisu (zejména rozhodnutí Ministerstva národní obrany hlavního štábu velitelství letectva č. 250, uveřejněné ve Věcném věstníku Ministerstva národní obrany č. 26 ze dne 15. září 1945, kterým byla zřízena LVA jako tzv. vyšší vojenská škola s cílem vychovávat důstojníky letectva z povolání), jakož i tehdy účinné vládní nařízení č. 96/1949 Sb., podle něž je letecká vojenská akademie vojenským učilištěm. Sám žalobce to rovněž nezpochybňuje, ale je přesvědčen, že součástí nápravy křivd způsobených komunistickým režimem by mělo být i hodnocení okolností, které vedly k tomu, že LVA se vysokou školou nestala (resp. podle žalobcova tvrzení se jí stala až v roce 1950 poté, co z ní byly odstraněny všechny osoby nepohodlné režimu).

Soud však na takovou argumentaci přistoupit nemůže. Nařízení vlády vymezuje okruh oprávněných osob jednoznačně: musí jít o vysokou školu, o řádné studium na ní, student musel být vyloučen v přesně určeném období. Samotné nařízení bylo vydáno na základě § 8 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, jímž byla vláda zmocněna, „aby nařízením napravila některé křivdy spáchané na odpůrcích komunistického režimu a na osobách, které byly postiženy jeho perzekucemi, v oblasti sociální, zdravotní a finanční“. Jak již uvedl Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku publikovaném pod č. 2751/2013 Sb. NSS, vláda dostala dosti široké uvážení, aby sama stanovila, kterým skupinám osob postižených komunistickým režimem má náležet finanční náhrada; zákon sám ostatně stanoví, že budou napraveny pouze některé křivdy, tj. že nebudou odškodněny všechny oběti. Podle § 4 zákona o protiprávnosti komunistického režimu si každý, kdo byl komunistickým režimem nespravedlivě postižen a perzekuován a nepodílel se na skutečnostech uvedených v § 1 odst. 1 tohoto zákona (tj. *porušování lidských práv, základních zásad demokratického právního státu, atd.*), si zaslouží účast a morální zadostiučinění. To však neznamená, že všechny oběti, které si zaslouží účast a morální zadostiučinění, mají také nárok na finanční odškodnění. Tolik NSS.

Je pochopitelné, že někteří konkrétní jednotlivci se mohou cítit těmito omezujícími podmínkami nařízení vlády poškozeni – ať už proto, že nebyli vyloučeni z politických důvodů z vysoké školy do konce roku 1956, ale třeba až v roce 1957, nebo proto, že třeba studovali na vysoké škole v jiném režimu studia než v řádném, nebo konečně proto (což je žalobcův případ), že škola, ke které byli po maturitě přijati po náročném přijímacím řízení a která kladla na své studenty značné požadavky, neměla formálně status vysoké školy. Soudu však nepřísluší přehodnocovat ony limity, které ve svém nařízení stanovila vláda. Všechny tyto limity jsou přísně formálního charakteru, a je tedy možné na základě objektivních kritérií v každém jednotlivém případě posoudit, zda jsou či nejsou splněny (časové vymezení je na den přesné; povaha studia, tj. zda šlo o studium řádné, je dána studijním řádem příslušné školy a dokladem o zápisu studenta ke studiu; povaha školy je dána jejím zakládacím aktem, tj. úřední listinou, ze které je zřejmé, zda tu jde o vysokou školu, či ne). Naopak není možné při posuzování nároku hodnotit příslušné pojmy („řádné studium“, „vysoká škola“) materiálně a argumentovat např. tím, že daná škola sice nebyla školou vysokou, ale byla náročnější než leckterá vysoká škola, a že by jí status vysoké školy býval byl přiznán, kdyby ji nestíhala nepřítel komunistického režimu. Takové úvahy jdou nad rámec záměru nařízení vlády, které záměrně zvolilo pojem „vysoká škola“ a nešlo cestou výčtu materiálních znaků školského zařízení, z něhož byl student vyloučen („škola nabízející pomaturitní studium trvající alespoň x let, podmíněné složením přijímací zkoušky, kladoucí vysoké nároky na studenty a ukončované získáním titulu y nebo hodnosti z“).

Soudu je zřejmé, že žalobce vnímá zamítnutí nároku jako křivdu, protože do svého studia investoval stejné či vyšší úsilí než studenti tehdejších „vysokých škol“. Jak už však bylo řečeno, ne každou morální křivdu spojuje právní řád s finančním odškodněním. To, že finanční odškodnění v konkrétním případě nenáleží, však nesnižuje morální újmu, kterou nepochybně utrpěli stejnou měrou vyloučení studenti „vyšších“ i „vysokých“ škol, a studenti vyloučení do roku 1956 stejně jako studenti vyloučení později. Na tuto morální újmu, kterou musel žalobce snášet prakticky po celý svůj život, reagoval žalovaný tím, že přiznal žalobci absolvování LVA, jmenoval jej do hodnosti poručíka a mimořádně jej povýšil do hodnosti plukovníka. Pro to, aby žalobce získal současně i finanční náhradu, však právní řád neposkytuje žádnou oporu.

Žalobce se svými námitkami tedy neuspěl; jelikož v řízení o žalobě nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti, městský soud zamítl žalobu jako nedůvodnou.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 soudního řádu správního (zákon č. 150/2002 Sb.; dále jen „s. ř. s.“). Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalované pak v řízení o žalobě nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

Soud žalobci vrátil zaplacený soudní poplatek, protože řízení o žalobě spadá pod pojem *řízení ve věcech náhrady škody způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě nebo nesprávným úředním postupem*, které je od soudního poplatku osvobozeno podle § 11 odst. 1 písm. g) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném ke dni podání žaloby.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s.; kromě obecných náležitostí podání musí kasační stížnost obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

JUDr. Eva Pechová v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Sylvie Koksková